

1. Verbetering digitale ondersteuning/CoronaMelder

CoronaMelder

Laatste versie framework Google en Apple (GAENV2)

CoronaMelder maakt sinds 17 mei jl. gebruik van de laatste versie van het Google Apple Exposure Notification Framework ("GAENV2"). CoronaMelder gebruikt dit framework om via bluetooth ontmoetingen te detecteren en meldingen te sturen als gebruikers in contact zijn geweest met iemand die later besmet bleek. Door GAENV2 wordt CoronaMelder nauwkeuriger in het sturen van besmettingsmeldingen, zo blijkt uit onderzoek dat in opdracht van het ministerie is uitgevoerd¹. Daarnaast is met deze laatste versie ook cumulatieve risicoberekening mogelijk waarmee gebruikers die op één dag meerdere keren in contact zijn geweest met een besmet persoon óók worden gewaarschuwd, indien deze contactmomenten bij elkaar langer dan 15 minuten zijn. Dit sluit aan bij de LCI-richtlijn COVID-19.

In het onderzoek naar de nauwkeurigheid van de laatste versie van het framework is ook gekeken naar de rol van obstakels zoals muren, vloeren en ramen. Dit naar aanleiding van eerdere berichten van gebruikers dat er bijvoorbeeld sprake zou zijn geweest van signalen van burens door muren heen. Uit het onderzoek komt naar voren dat obstakels het bluetooth-signaal aanzienlijk verzwakken in verhouding tot open ruimtes, maar niet helemaal wegnemen. De kans op een onterechte melding bij obstakels is ongeveer twee keer zo klein. Met GAENV2 wordt bovendien de betrouwbaarheid van CoronaMelder bij het sturen van besmettingsmeldingen circa 5 tot 10% hoger dan bij versie 1.

Evaluatie CoronaMelder: een overzicht na negen maanden

Het evaluatieteam van CoronaMelder, onder leiding van 5.1.2e, heeft na negen maanden een overzicht van elf onderzoeken naar de app opgesteld. Het rapport is te vinden op www.coronamelder.nl. Daar wordt binnenkort ook een publieksversie van het rapport gepubliceerd, omdat ik het belangrijk vind dat de resultaten voor iedereen toegankelijk zijn. Zoals ik in mijn brief van 17 augustus jl. heb aangegeven, gebruik ik de resultaten uit de evaluatie om te bepalen of de app nog steeds noodzakelijk is.² In dat kader kijken de onderzoekers naar drie doelstellingen, namelijk 1) met CoronaMelder worden sneller en meer contacten bereikt na een positieve testuitslag, 2) CoronaMelder helpt bij het tegengaan van verspreiding door gebruikers handelingsadvies te geven bij een blootstellingsmelding en 3) bij het gebruik van CoronaMelder treden geen negatieve of niet-beoogde effecten op. Naast nieuwe cijfers en inzichten waar ik later op in ga, is de hoofdconclusie dat CoronaMelder in relatie tot de genoemde doelstellingen een kleine, maar merkbare toegevoegde waarde heeft naast het regulier BCO. Een belangrijk resultaat uit de doorlopende evaluatie is dat, hoewel het effect klein is, meer mensen sneller worden gevonden met de app. Dit resultaat is behaald in een periode waarin er veel maatregelen golden waardoor er sprake was van beperkte sociale mobiliteit. De verwachting is dat de app effectiever wordt nu de samenleving steeds verder opent. Een andere bevinding is dat de handelingsadviezen die de app geeft niet altijd worden opgevolgd en hier nog verbetering te behalen valt. Tot slot zijn er geen negatieve niet-beoogde effecten gevonden in de processen bij de GGD en huisartsenpraktijken. Ook hebben de onderzoekers geen aanwijzingen gevonden dat gebruikers van de app zich risicovol gedragen doordat zij zich onterecht beschermd voelen.

Nieuwe cijfers

Sinds de landelijke introductie van CoronaMelder in oktober 2020 hebben in totaal 4,9 miljoen mensen CoronaMelder gedownload (ongeveer 28% van de Nederlandse bevolking, mei 2021). Sinds kort wordt ook het actieve gebruik van de app in kaart gebracht. Vanwege privacy by design is het niet mogelijk dat te doen aan de hand van statistieken uit de app zelf. Onder andere in het kader van de evaluatie van CoronaMelder is het wel van belang toch een inschatting te kunnen

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/05/17/coronamelder-hertest-bluetooth-validatie-april-2021>

² Kamerstuk 25 295, nr. 501.

maken van het feitelijk gebruik. Deze privacy-vriendelijke methode die gebruikt is om een inschatting te maken van het aantal gebruikers houdt in dat geteld wordt hoe vaak, maar niet door wie en wanneer, de lijst met besmette codes door CoronaMelder-apps gedownload wordt. De methode wordt ook nader toegelicht in bijlage B van het rapport.³

Hieruit blijkt dat het percentage actief gebruik van de app ongeveer 60% van het totaal aantal downloads betreft. Van de zes Europese landen waarvan het actief gebruik bekend is, heeft Nederland percentueel gezien het meeste aantal actieve gebruikers ten opzichte van het aantal downloads⁴. Het betekent dat bijna 3 miljoen Nederlanders de app actief gebruiken (ongeveer 17% van de Nederlandse bevolking). De app kan echter effectiever worden als het aantal gebruikers toeneemt. Tot en met 23 mei waren er 188.927 mensen die zich lieten testen nadat zij een notificatie via CoronaMelder ontvingen, waarvan 14.154 mensen positief waarmee ketens van besmettingen zijn doorbroken.

Nieuwe inzichten

Het evaluatierapport van het onderzoeksteam bevat een aantal nieuwe inzichten. Allereerst is gezamenlijk met de GGD GHOR Nederland en het Nederlandse Huisartsen Genootschap gekeken naar de relatie tussen CoronaMelder en het regulier bron- en contactonderzoek (BCO). Hierin komt naar voren dat van alle testuitslagen naar aanleiding van een vorm van BCO (regulier BCO of CoronaMelder) 1 op de 10 testuitslagen afkomstig is van CoronaMelder. Voor positieve testuitslagen is dat 1 op de 20.

Verder heeft het RIVM middels een simulatiestudie onderzocht wat het effect van CoronaMelder is op het reproductiegetal (de R). Testen, bron- en contactonderzoek en CoronaMelder hebben gezamenlijk geleid tot een gesimuleerde afname van de R met 12.7%, waarvan 0.3% door CoronaMelder (6.0% door testen, 6.4% door BCO). Ook wordt duidelijk dat het effect van CoronaMelder op de R licht toeneemt bij het openen van de samenleving door versoepelingen. Testen, BCO en CoronaMelder leiden dan naar schatting tot 8.8% afname van de R, waarvan 0.4% door CoronaMelder. Het effect kan verder toenemen naar 2,0% als 30% van de Nederlandse bevolking de app gebruikt en zij zelf de sleutel door kunnen geven zonder tussenkomst van de GGD.

Vervolg

Ik heb de Taskforces Gedragwetenschappen en Digitale Ondersteuning Bestrijding Covid-19 (DOBC) en de Begeleidingscommissie DOBC gevraagd om de resultaten uit de doorlopende evaluatie te duiden. De gezamenlijke reactie zit als bijlage bij deze brief. Zij constateren dat de resultaten uit de evaluatie aanleiding geven om het gebruik van de app voort te zetten. Met deze positieve reactie gecombineerd met het feit dat CoronaMelder de doelstellingen grotendeels behaalt en geen negatieve of onbedoelde effecten heeft, is mijn inzet om voorlopig door te gaan met het gebruik van CoronaMelder. Daarvoor moet de vervaldatum van de Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19 van 10 juli 2021 worden verlengd naar 10 oktober 2021. Het ontwerpbesluit daartoe leg ik op korte termijn aan uw Kamer voor.

Het BCO blijft de komende tijd van groot belang zolang nog niet iedereen maximaal beschermd is. Zoals beoogd worden meer mensen sneller gevonden met CoronaMelder. Dat effect kan toenemen nu de samenleving verder opent en mensen vaker met elkaar in contact komen. Daarnaast is de effectiviteit afhankelijk van het aantal gebruikers. Ik continueer daarom de communicatieactiviteiten waarbij ik specifieke aandacht heb voor doelgroepen die de app nog relatief weinig gebruiken. Ook neem ik maatregelen, in lijn met de adviezen van de onderzoekers, om een besmettingsmelding sneller door te geven aan andere gebruikers van de app. Nu kan dat alleen met tussenkomst van de GGD maar straks kunnen gebruikers die positief getest zijn dit ook zelf doen. Tot slot zijn er in CoronaMelder verwijzingen opgenomen naar informatie over

³ Zie hiervoor: bijlage B, '(Actief) gebruik CoronaMelder' uit: "Evaluatie CoronaMelder: Een overzicht na 9 maanden" (Ebbens, Hooft, van der Laan, Metting)

⁴ Dit is gebaseerd op data over notificatieapps in andere landen verzameld door het eHealth Network van de Europese Commissie. De vijf andere landen die over het actief gebruik rapporteren zijn Portugal (44%), Ierland (52%), Polen (34%), Cyprus (55%) en Oostenrijk (38%). In deze landen worden verschillende methodes gebruikt om het aantal actieve gebruikers in kaart te brengen.

quarantainecoaches en isolatieregels als een van de manieren om de opvolging van adviezen te verbeteren.